

WANDA BRZYSKA

ur. 1931; Grodno

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, II wojna światowa, PRL, współczesność
Słowa kluczowe	projekt "Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów", Brzyska Wanda, streszczenie relacji mówionej

STRESZCZENIE RELACJI MÓWIONEJ

Swoją opowieść Wanda Brzyska rozpoczyna od wspomnień związanych wybuchem II wojny światowej, bombardowaniami Lublina oraz wkroczeniem Niemców do miasta. Na tle tych wszystkich wydarzeń rozgrywają się wojenne losy ojca, który po opuszczeniu miasta wraz z innymi oficerami, nigdy nie powrócił już do kraju. Dalej śledzimy okupacyjne losy małej Wandy i jej rodziny –mamy i rodzeństwa. W czasie wojny rodzina zostaje zmuszona do opuszczenia swojego mieszkania na ul. Narutowicza 67 i przeprowadzki na ul. Narutowicza 47, gdzie musi egzystować w trudnych warunkach życiowych –przed głodem i biedą rodzina początkowo ratuje się sprzedając domowe kosztowności. Poznajemy też kulisy życia codziennego w czasie okupacji - epizod tajnego nauczania, zdobywanie pożywienia, akcję udzielania pomocy więźniom Majdanka prowadzoną przez panią Grygową i panią Bartoszewską. Wanda Brzyska kreśli również obraz najbliższej okolicy i sylwetki jej mieszkańców. Wspomina także o losach więźniów obozu pracy przy ul. Lipowej 7. Moment wyzwolenia Lublina w 1944 roku również nie szczędził jej przykrych widoków –Wanda Brzyska wraz z bratem odwiedza obóz koncentracyjny na Majdanku oraz więzienie na zamku, gdzie widząc ciała pomordowanych na własne oczy dostrzega przerażające skutki wojennego okrucieństwa. Ostatnim wspomnieniem z okresu okupacji jest historia Żydówki i jej dziecka, ukrywanych na strychu kamienicy przy ul. Narutowicza 47. Dalsza część wspomnień dotyczy instalowania się nowego systemu i powojennej rzeczywistości. Wspomina wydarzenia z tamtych czasów - cud lubelski, nagonkę z marca 1968 roku, wprowadzenie stanu wojennego i reakcje na ten fakt środowiska akademickiego UMCS, gdzie wówczas była prorektorem. Przystawia kulisy strajku studentów w stanie wojennym oraz perypetii z tym związanych, analizuje postawy i zachowania władzy, studentów i swoich współpracowników. Po latach odnosi się do swojego uczestnictwa i przynależności do „Solidarności” wspomina sytuacje z tym związane, dokonuje pewnych ocen ludzi i zdarzeń.

Przywołuje sylwetki działaczy tego okresu. Na koniec wspomina znane osoby, które miała okazję spotkać w Lublinie –Stefana Wyszyńskiego, Jana Pawła II, Lecha Wałęsę, Czesława Miłosza. Całą opowieść kończy refleksja na temat epoki PRL-u oraz wyrażenie własnego stosunku do niej.

Data i miejsce nagrania	2009-08-24, Lublin
Rozmawiał/a	Marek Nawratowicz
Redakcja	Mateusz Czekaj
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"